

# Filozofická fakulta Univerzity Karlovy

## Ústav etnologie

Celetná 20  
116 42 Praha 1  
Tel.: +420 221 619 622, 625  
E-mail: [ethno@ff.cuni.cz](mailto:ethno@ff.cuni.cz)



### POSUDEK DIPLOMOVÉ PRÁCE

#### *Finská škola a typologická klasifikace folklorní prózy.*

**Autor práce: Bc. Barbora Závodská**

*Ústav etnologie FF UK, Praha 2016, 72 s.*

---

Kvalitní přehledově laděná práce z dějin oboru Bc. Barbory Závodské kriticky prezentuje jeden z nejproslulejších – a v mezinárodním kontextu nejvýznamnějších – etnologických teoreticko-metodologických přístupů vzniklých mimo (po druhé světové válce oborově dominantní) anglosaské akademické prostředí, kterým je bezesporu tzv. finská, respektive historicko-geografická škola, která vytvořila to, co autorka práce označuje za fenomén „*první vědecké metody folkloristiky*“ (s. 64 posuzované práce; zde by bylo možné polemizovat, že toto prvenství je možné chápat pouze v disciplinárním [tedy folkloristiky jako svébytné akademické disciplíny, která se rodí skutečně přibližně v období rozkvětu finské školy], popřípadě scientistním duchu [finská škola byla první, která aplikovala metody inspirované „tvrdými vědami“ na folklorní materiál]; „vědecky“ ale pracovala i grimmovská mytologická škola či celá řada přístupů pozdější přírodní a srovnávací mytologie).

Autorka tématem své práce navazuje na svoji kvalitní bakalářskou práci *Morfologická analýza pohádek*, obhájené na Ústavu etnologie Filozofické fakulty Univerzity Karlovy v Praze s hodnocením „výborně“ v roce 2013. Posuzovaná práce je tak v určitém smyslu pandánem ke své předchůdkyni; autorka se tak po svém předchozím rozboru formalistických přístupů, spojovaných v dějinách oboru především se jménem Vladimíra Jakovleviče Proppa, zaměřuje na jím kritizovanou finskou školu (což nepostrádá jistou pikantnost, a v neposlední řadě i aktuálnost – studie z per předních badatelů, především litevské folkloristky Bronislawy Kerbelytė, v posledních letech stále častěji poukazují na problematičnost Proppových textů, včetně nedávno objevených falzifikačních postupů v jeho klíčovém díle *Morfologia skazki* z roku 1928, které možná v budoucnu povedou k dekonstrukci jeho akademického mýtu, vytvořeného především jeho nekritickou adorací západními humanitními a sociálními vědami

v období poválečného strukturalismu; jistě nebyla náhoda, že Propp neměl kromě několika pokusů, například z pera Alana Dundese či u nás Bohuslava Beneše, na rozdíl od monumentálního počtu příznivců finské školy, v podstatě žádné následovníky).

V tomto smyslu přichází práce Barbory Závodské doslova v pravý čas, aby opět poukázala na setrvalý význam finské školy (respektive typologických klasifikačních postupů obecně) pro etnologické vědy. Práce je navíc vytvořena v době, kdy dochází k celosvětovému oživení zájmu o modernizované přístupy tohoto typu (viz například po publikování revidované verze mezinárodního typologického katalogu ATU v roce 2004 stále častěji vydávané typologické katalogy různých zemí v ediční řadě *Folklore Fellows Communications*, u nás pak ve stejné době obnovené katalogizační práce Jana Luffera a Jaroslava Otčenáška, v mezinárodní vědě pak – „klasické“ finské škole ale velice vzdálené podobě – úvahy amerického folkloristy Timothy Tangherliniho či finského folkloristy Froga).

Hlavní silnou stránkou práce je její kritický dialog s odbornou literaturou, která ji staví nad rámec pouhé kompilace textů z dějin oboru; autorka neváhá polemizovat ani s takovými oborovými autoritami jakými jsou bezesporu američtí folkloristé Archer Taylor (studie *Precursors of the Finnish Method of Folk-Lore Study* z roku 1928) a Alan Dundes (studie *The Anthropologist and the Comparative Method in Folklore* z roku 1986). Na jejich kritiku domnělé nepůvodnosti finských přístupů autorka správně reaguje tvrzením, že „*Obě zmíněné studie se ale soustředí převážně na komparativní aspekt historicko-geografické metody, o jehož využití v dřívějším folklorním výzkumu nemůže být sporu. Přínos finské školy leží jinde. Dokázala spojit do té doby dvě protikladné koncepce, a sice evolucionismus a difuzionismus, za pomoci pozitivistické metody textové kritiky*“ (s. 64).

Autorka se ve své práci věnuje vedle historických témat (např. zrození finských přístupů v kontextu kalevalského romantického nacionalismu, zajímavé „české stopě“ v práci Antti Aarneho, kritiky ze strany ruské a sovětské folkloristiky, a především postavě v posledních desetiletích neprávem opomíjeného – a s pražským prostředím spjatého – komparatisty Alberta Wesselského, který se nyní těší obnovenému zájmu v německé folkloristice) pozornost i novějším přístupům, především díle přední finské folkloristky Satu Apo.

Potenciálními drobnými nedostatky práce, které ovšem její celkovou kvalitu nijak nesnižují, by mohla být – vedle relativně malého rozsahu práce (72 stran) – například absence rozšíření tématu směrem k prezentaci moderních mezinárodních přístupů (které aplikuje například výše zmíněná Bronisława Kerbelytė), popřípadě potenciální rozšíření kapitoly o domácí odborné práci tohoto typu (viz například některé sumarizující texty Karla Horálka či

polozapomenutý metodologický pokus Jaromíra Jecha z roku 1966 Poznání prvotní formy či výsledné formy? [Dvě metody historického přístupu k lidové próze] *Český lid* 53, 5, 1966, s. 259–270). Rozšíření tímto směrem by ale práci možná až příliš vzdálilo od jejího základního tématu, se kterým se autorka vyrovnává dovedně, fundovaně a s nebývalou mírou přehledu v zahraniční odborné literatuře.

Předložený text vzhledem k jeho přínosu k diskusi o dějinách oboru **doporučuji k obhajobě s navrhovaným hodnocením výborně až velmi dobře.**

V Praze dne 30. 8. 2016

PhDr. Petr Janeček, Ph.D.